

رضوان معارف

انعام زیارت جامعہ کبیرہ

علی محمد بشارتی



۱۳۸۵

مجمع فہنکی عاشورا

سرشناسه: بشارتی، علی محمد، ۱۳۲۳-
عنوان قرارداد: زیارت‌نامه جامعۀ کبیره
عنوان و نام پدیدآور: رضوان معارف: شرح زیارت جامعۀ کبیره / علی محمد بشارتی.
مشخصات نشر: تهران: مجتمع فرهنگی عاشورا، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص.
فروست: ادبیات عاشورایی؛ ۲۱
شابک: ۸-۰۶-۷۵۹۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس
عنوان دیگر: شرح زیارت جامعۀ کبیره
موضوع: زیارت‌نامه جامعۀ کبیره -- نقد و تفسیر
رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۵ ب/۴۲/۱۰۴۲۷۱ BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷۷
شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۳۹۳۴۰



مجمع‌توسعه‌شناختی

رضوان معارف

شرح زیارت جامعۀ کبیره

(ادبیات عاشورایی/۲۱)

علی محمد بشارتی

ویرایش، آماده‌سازی و نظارت بر نشر: محمد قاسم فروغی جهرمی

ناشر: مجتمع فرهنگی عاشورا

طرح جلد و صفحه‌آرایی: مسعود آباد

نوبت چاپ: اول/۱۳۹۴

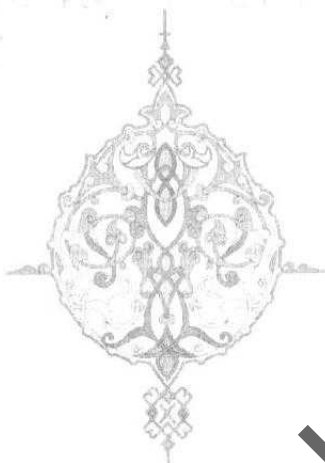
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

شابک: ۸-۰۶-۷۵۹۹-۶۰۰-۹۷۸ قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

تهران: خ کریم خان - خ نجات‌اللهی - خ شهید لباف - شماره ۱۵

تلفن: ۸۸۹۶۸۷۶

Email: nohe\sepah@yahoo.com



فصل اول

۱۱	مقدمه
۱۱	برداشت‌هایی از زیارت‌ها و دعاها
۱۱	۱- دعای افتتاح
۱۳	۲- زیارت عاشورا
۱۳	الف: فط‌لعن
۱۵	لعنت عمیق و همیشگی
۱۵	برجسته‌ترین ترجمان لعنت
۱۶	خط چهل
۱۷	ب: فط‌سلام
۱۷	معنای مطلق سلام
۱۸	اهداف راهبردی تدوین دعا و زیارت
۱۹	مشابهت‌های زیارت جامعه کبیره با دعای جوشن کبیر
۲۰	دعای جوشن
۲۰	الف: جوشن کبیر
۲۲	ب: دعای جوشن صغیر
۲۳	شرح زیارت جامعه کبیره
۲۵	مظاهر لعنت‌شدگان
۲۶	نقشه راه

۲۸.....	کوتاه درباره شرح زیارت جامعه
۲۸.....	در اهمیت زیارت جامعه
۳۱.....	آخر کلام
۳۳.....	شرح زیارت جامعه
۳۵.....	سه نکته بدیع
۳۵.....	نکته اول: سلام
۳۶.....	نکته دوم: شهادت
۳۷.....	نکته سوم: تعیین تکلیف
۴۱.....	امامت، دارای جایگاه رسالت
۴۲.....	چند حدیث درباره جایگاه ویژه ائمه اطهار
۴۳.....	ارزیابی حدیث ثقلین
۴۴.....	جایگاه منحصر به فرد پیامبر (ص) در عالم هستی
۴۵.....	۱- دارای خلق عظیم
۴۵.....	۲- بعثت پیامبر رحمت (ص) برای همه عالم
۴۶.....	۳- پیامبر رحمت مانع نزول بلا
۴۶.....	۴- آیه تطهیر
۴۶.....	۵- صلوات خداوند بر پیامبر (ص)
۴۹.....	قصه از رفت و آمد ملانک
۴۹.....	سوء تفاهم نشود
۵۶.....	وحی عمومی
۵۹.....	روشن بودن چراغ هدایت در طول تاریخ
۶۱.....	بعثت مستمر
۶۳.....	رحمت عام
۶۵.....	باز هم درباره رحمت
۶۶.....	انواع علم
۶۸.....	علم درون
۶۹.....	علم ائمه اطهار
۷۰.....	۱- آشنایی با زبان پرندگان
۷۰.....	۲- درخواست ائمه و موافقت پروردگار
۷۱.....	۳- علم به آینده
۷۱.....	یک تفاوت مهم

کاربرد حلم	۷۴
۱- حلم، علامت عقل	۷۴
۲- حلم، نشان علم	۷۴
۳- حلم، نشان مسؤول با تقوا	۷۴
برترین سیاست و بزرگ ترین سیاست مدار	۸۰
چند حدیث در شرح ارکان البلاد	۸۳
خلاصه کلام	۸۷
یک حدیث بدیع	۸۸
یک نکته بدیع	۹۰
بخش کوتاه پیرامون زینور عسل	۹۳
کوتاه درباره ملکه زینور عسل	۹۳
انمه اطهار پیشوایان نور	۹۵
یک تذکر به جا	۱۰۶
اسرار هستی	۱۱۴
توحید، یکتا پرستی	۱۲۸
بقیه الله از نسل پیامبر است	۱۳۵
بخش پیرامون یقین	۱۳۹
هماهنگی با نظام هستی	۱۴۰
فوائد عظیم و متعدد اعتقاد به توحید	۱۴۱
۱- بی نیازی به دیگران	۱۴۱
۲- استقلال شخصیت	۱۴۱
۳- حرکت از کثرت به وحدت	۱۴۲
یک خاطره عبرت اور	۱۴۵
شرح مختصر موهبت عصمت	۱۵۱
عکس العمل انمه اطهار	۱۵۴
بخش پیرامون امر به معروف و نهی از منکر	۱۵۵
شعار مسلمانان	۱۵۵
شعار حکومت اسلامی	۱۵۵
انمه اطهار (ع) مظهر اسلام ناب	۱۵۷
نتیجه تسلیم انمه اطهار (ع) در محضر خدا	۱۵۹
تفویض مسؤولیت	۱۷۱

- ۱۷۲..... خط راهبردی حب و بغض
- ۱۷۲..... الف: فطْ مُب: یا فط دوست داشتن
- ۱۷۳..... سادگی در حد سفاقت
- ۱۷۵..... ب: فط بغض، یا فط دشمن داشتن
- ۱۷۸..... چند روایت پیرامون اعتصام به ائمه اطهار(ع)
- ۱۸۰..... حقیقت مطلب چیست؟
- ۱۸۱..... تفاوت علم ائمه با علم خداوند
- ۱۸۲..... یک حادثه و یک حکمت
- ۱۸۲..... فرازی از دعای کمیل
- ۱۸۳..... حکمت بی‌اطلاعی کرام الکاتبین
- ۱۹۰..... بحثی پیرامون مشافعت
- ۱۹۲..... بحثی پیرامون امانت
- ۱۹۴..... کوتاه در باره باب الفتنی
- ۱۹۸..... راه ائمه(ع)، راه خداشناسی مطلق
- ۱۹۹..... مشکل کجاست؟
- ۲۰۱..... کوته‌نظری، بلای رشد
- ۲۰۳..... سخنی از آیت‌الله ری‌شهری
- ۲۰۶..... شلمغانی کیست؟
- ۲۰۶..... یار ناپایدار دوست‌مدار
- ۲۰۶..... داستانی از حضرت ابراهیم(ع)
- ۲۰۹..... معنای دقیق شهادت
- ۲۱۲..... معنای حقیقی صلوات
- ۲۱۴..... آثار چهارگانه وضعی صلوات
- ۲۲۲..... وضعیت ویژهٔ مقربان الهی در قیامت
- ۲۲۴..... اولین واکنش عید در برابر مولی
- ۲۲۸..... یک فراز تلخ تاریخی
- ۲۳۲..... یک نکتهٔ مهم
- ۲۳۳..... برداشت‌هایی از این فراز
- ۲۳۷..... تأکید بر وظایف ما در برابر ائمه اطهار(ع)
- ۲۳۸..... ۱۸ وظیفهٔ سهل و ممتنع
- ۲۳۹..... تُولی و تَبزی

۲۴۱.....	طاغوت چیست؟
۲۴۳.....	ثبات قدم
۲۴۶.....	بحثی پیرامون شفاعت
۲۴۸.....	شفاعت گسترده
۲۴۹.....	شرایط شفاعت
۲۵۰.....	خلاصه بحث پیرامون شفاعت
۲۵۱.....	الزامات شفاعت
۲۵۲.....	نتیجه
۲۵۳.....	بحثی پیرامون معیت
۲۵۶.....	ائمه معصومین (ع) پایه گذار توحید و خداشناسی
۲۵۸.....	سخت و صعب
۲۵۸.....	مقصود از عبادت چیست
۲۵۹.....	پیامبر، رحمة للعالمین
۲۵۹.....	پیامبر اسلام (ص) عالی ترین آیت الهی
۲۶۳.....	عکس العمل و یا سیاستگزاری؟
۲۶۶.....	عطف
۲۶۷.....	عالی ترین وصف ائمه اطهار (ع)
۲۷۰.....	کلام آخر
۲۷۲.....	همه بهره مند و همه تسلیم
۲۷۹.....	شعارهای حقیقی
۲۸۸.....	ترجمان برخی از واژگان
۲۸۹.....	صدافت در محبت
۲۹۴.....	فراز آخر
۲۹۵.....	ماه ذی الحجه یا ماه ولایت؟
۲۹۶.....	ذی الحجه ماهی مبارک
۲۹۶.....	اهم رویدادهای ولایی ماه ذی الحجه
۲۹۹.....	سخن آخر
۳۰۰.....	اعتذار و تذکر پایانی
۳۰۰.....	عباس بن موسی بن جعفر که بود؟
۳۰۱.....	حسن ختام
۳۰۲.....	منابع

مقام

برداشت‌هایی از زیارت‌ها و دعاها

با اطمینان می‌توان گفت که زیارت جامعه کبیره همان گونه که از نامش پیداست، جامع‌ترین و کامل‌ترین زیارت است؛ هر چند این زیارت‌نامه یک تصویر گویا و بی‌نظیر در ولایت‌مداری (ایمه می‌دهد، اما به لحاظ شکلی هم یکی از زیباترین، دلپذیرترین و آهنگین‌ترین زیارت‌ها به شمار می‌آید.

زیارت جامعه یک منظومه بدیع و موزون با محتوایی عالی در معرفی هر چه بهتر ائمه طاهرين (ع) می‌باشد. اگر چه دیگر زیارت‌ها نیز از زبان، بیان و نگارش ائمه به دست ما رسیده، ولی غیر از زیارت جامعه بقیه تماماً به یکی از ائمه تخصیص دارد؛ مانند زیارت عاشورا و یا دعای افتتاح که به همه اهل البیت اشاره دارد اما عمده نگاه آن به حضرت بقیة الله الاعظم امام عصر ارواحنا فداه است. ذیلاً نگاهی اجمالی به بعضی از دعاها می‌اندازیم:

۱- دعای افتتاح

دعای افتتاح هم به صورت شکلی و ظاهری و هم به صورت باطنی و عرفانی در اوج است. یکی از مشخصه‌های این دعا این است که با احترام ویژه و منحصر به فرد از پیامبر عظیم‌الشان اسلام (ص) نام برده می‌شود. مثلاً درباره پیامبر بزرگ و مهربان اسلام تعبیری دارد که در جای دیگری مشاهده نمی‌کنیم؛ آن‌جا که آمده است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَأَمِينِكَ وَصَفِيكَ وَخَيْرِكَ مِنْ خَلْقِكَ
وَحَافِظِ سِرِّكَ وَمُبْلِغِ رِسَالَتِكَ^۱.

پروردگارا! بر محمد درود فرست.

او که بنده تو و رسول تو و امین تو و برگزیده تو و مورد محبت تو و بهترین ها از مخلوقات توست.

همچنین او پاسدار اسرار تو و رساننده پیام های توست.

این همه معرفت نسبت به پیامبر آسمانی اسلام (ص) در جای دیگری با این جامعیت نمی بینیم.

در ادامه دعای پر فضیلت افتتاح، پیامبر عزیز اسلام (ص) این گونه معرفی می شود:

أَفْضَلُ وَأَحْسَنُ وَأَجْمَلُ وَأَكْمَلُ وَأَزْكَى وَأَنْعَى وَأَطْيَبُ وَأَظْهَرُ وَأَسْنَى
وَأَكْثَرُ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ وَتَحَنَّنْتَ وَسَلَّمْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ عِبَادِكَ
وَأَنْبِيَاكَ وَرُسُلِكَ وَصَفْوَتِكَ وَأَهْلِ الْكَرَامَةِ عَلَيْكَ مِنْ خَلْقِكَ.

پیامبری که برترین پیامبر و نیکوترین معصوم و زیباترین انسان و کامل ترین پیشوا.

و پاکیزه ترین بشر و برسودترین موجود و پر شکوه ترین آدم.

و دلپذیرترین شخص و ریشه دارترین شخصیت است.

در همین دعا درباره شخصیت آسمانی مولی المومنین امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع) نیز تعبیر شورانگیز و زیبایی آمده است...

به رغم این نکته بدیع تمامی راه ها به امام عصر ارواحنا فداه ختم می شود. یعنی عمده مسائل پایانی دعای افتتاح راجع به قلمرو بی مثال امام زمان (عج) است. به این معنا که در حدود ۴۰ درخواست در قالب دعا جاری شده اند، که عمده آنها دو مشخصه دارند:

اولاً: این که همه آنها اجتماعی و سیاسی است.

ثانیاً: تماماً جنبه نظام بخشی و حکومتی دارند.

از خدا می خواهد که تحقق همه آن خواسته ها در حکومت امام زمان (عج) و به دست مبارک ایشان انجام شود. در این سلسله خواسته ها اثری از درخواست های فردی مشاهده نمی شود:

اللَّهُمَّ أَظْهِرْ بِهِ دِينَكَ وَشَنَّةَ نَبِيِّكَ حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَةً أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ ...

پروردگارا! به وسیله او دینت و روش پیامبرت را آشکار کن. تا چیزی از حق.

از ترس احدی از مردم پنهان نماند...

یعنی حکومت نورانی او که با تکیه بر قدرت تو و به منظور عمل به تمامی اصول و فروع اسلام برای نخستین بار در عالم تشکیل می‌شود، آثار و برکات آن را آشکار ساز، حکومتی که دیگر دین‌داران خدامحور از عقیده خود خرسند شوند و هیچ عامل بالقوه و بالفعل نتواند عیش آنها را نقض نماید و هیچ نیرویی نتواند در دل آنها ترس از اعتقادات الهی ایجاد نماید.

یعنی: حکومت‌های ضد توحیدی و ضد مردمی باید به کلی از بیخ و بن، ریشه‌کن شوند...
لذا همان گونه که گفتیم، چنین درخواستی در هیچ حکومتی جز حکومت امام زمان (عج) محقق نمی‌شود...

۲- زیارت عاشورا

زیارت عاشورا نیز یکی از زیارت‌های بسیار معتبر و جهت‌دار است. خط کلی زیارت عاشورا، خط شریف تویی و تبری است؛ خط سلام و خط لعن. خط دوستی با دوستان اهل البیت (ع) و دشمنی با دشمنان اهل البیت پیامبر (ص). زیارت عاشورا ترسیم عملکرد دشمنان و شرح کارنامه دوستان است.
در خط لعن چنین می‌خوانیم:

اَللّٰهُمَّ اَلْعَن اَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ حَقَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَآخِرَ تَابِعٍ لَهُ عَلٰى ذٰلِكَ.
اَللّٰهُمَّ اَلْعَنِ الْعَصَابَةَ الَّتِي جَاهَدَتْ الْحُسَيْنَ وَشَايَعَتْ وَبَايَعَتْ وَتَابَعَتْ عَلٰى قَتْلِهِ اَللّٰهُمَّ اَلْعَنْهُمْ جَمِيعًا.

برورد کارا! نخستین ستمگری که در حق پیامبر و آل پیامبر ستم روا داشت، لعنت کن.
و آخرین کسی که او را در این ظلم پیروی کرد لعنت فرست.
گروهی که با امام حسین جنگیدند و در این کار با هم متحد شدند و از یکدیگر حمایت کردند.
و خلاصه برای کشتن امام حسین با هم متحد گشتند. لعنت فرمای
خط موالات و خط لعن از اصول مثال‌زدنی در جدا کردن غیر خودی از خودی است.

الف: خط لعن

اسلام از همان آغاز ظهور خط خودی‌ها را از غیر خودی‌ها جدا کرد، تا مسلمانان که هنوز اسلام در آنها نهاده نشده بود، فریب مسلمان‌نماها را نخورند و اعتقادات خود را از دست ندهند.

قرآن به صورت روشن کسانی که موجب آزدگی پیامبر (ص) می‌شوند، لعنت کرده و می‌فرماید:

اِنَّ الَّذِيْنَ يُّؤْذُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِمًا ۝۱